(1219) "**मनु अवबोधने**" (VIII-तनादिः-1471. सक.सेट्. आत्म.) 'स्तम्भे मानयते, ज्ञाने मन्यते मनुते पदम् ॥' (श्लो. 125) इति देवः। '—बोधने इति मैत्रेयः।' इति मा. धा. वृत्तिटीका।

मानकः-निका, मानकः-निका, [1]मिमनिषकः-षिका, मम्मनकः-मंमनकः-निका; मनिता-त्री, मानयिता-त्री, मिमनिषिता-त्री, मम्मनिता-मंमनिता-त्री; इत्यादीनि सर्वाणि रूपाणि दैवादिकमन्यतिवत् (1217) ज्ञेयानि। क्विपि [2]हरिमत्-हरिमतौ-हरिमतः; [3]मतः-तम्-तवान्, [4]मनितम्-तः-तवान्, [5]मनित्वा-मत्वा, [6]मेनका, [7]अभिमत्य, [8]मन्तिः, [A]मन्वानः इतीमानि रूपाणि अस्य धातोः विशेषेण संभवन्तीति विशेषः।

---

1. अस्य धातोः सेट्त्वात् सनि रूपमेवम्। एवं सन्नन्ते सर्वत्र बोध्यम्। शुद्धात् तृजादिषु च एवमेव ऊह्यम्।
2. 'गमः क्वौ' (6-4-40) इत्यत्र 'गमादीनामिति वक्तव्यम्' इति वचनात् क्विपि अनुनासिकलोपे, 'ह्रस्वस्य—' (6-1-71) इति तुकि च रूपमेवम्।
3. निष्ठायाम्, 'अनुदात्तोपदेशवनतितनोत्यादीनाम्—' (6-4-37) इति अनुनासिकलोपे रूपमेवम्।
4. निष्ठायाम्, 'यस्य विभाषा' (7-2-15) इति निषेधस्यानित्यत्वादिट्। तदनित्यत्वे च, '**कृती छेदने**' (तु. से. पर.) इतीदित्करणं लिङ्गम्। अन्यथा, 'सेऽसिचि—' (7-2-57) इति वेट्कत्वात् सिद्धे किं तेन? 'इति **अमरव्याख्यायाम्** (1-107) प्रतिपादितत्वात् **मनितम्** इत्यपि साधुरिति ज्ञेयम्। तथा—'बुद्धं बुधितं **मनितम्**' **इत्यमरः**। 'एवमेव **स्वामी**' इति **प्र. सर्वस्वे**।
5. '**उदितो** वा' (7-2-56) इति क्त्वायामिड्विकल्पः। इट्पक्षे **मनित्वा**। इडभावपक्षे, अनुनासिकलोपे **मत्वा** इति रूपद्वयं बोध्यम्।
6. 'आशिषि च' (3-1-150) इति चुन्। '**नशिमन्योरलिट्येत्वं** वक्तव्यम्' (वा. 6-4-120) इति वचनात् एत्वे रूपमेवम्। "—'**मेनका**' इत्यपि भाषायां न प्राप्नोति। यदि तु इष्यते पृषोदरादित्वाद्भविष्यति। ... .'आशिषि चोपसंख्यानम्' (वा. 7-3-45) इति इत्वाभावः।" इति प्रकृतसूत्र**भाष्ये** (6-4-120) **कैयटे** प्रतिपादितम्।
7. ल्यपि, 'वा ल्यपि' (6-4-38) इत्यस्य व्यवस्थितविभाषाश्रयणाद् अत्र नान्तानिटां नित्यम् अनुनासिकलोपः। तेन **अभिमत्य** इत्येकमेव रूपम्।
8. तनोत्यादित्वात् क्तिचि 'न क्तिचि दीर्घश्च' (6-4-39) इति दीर्घानुनासिकलोप-निषेधे रूपमेवम्।

A. 'कंसस्तृणीकृतरिपुः घृणिमान् वतार्ति **मन्वान** एकमथ मञ्चमलञ्चकार॥' धा.का.3.4.